

Factsheet: Visserij met vaste vistuigen

versie november 2010

Algemeen

Vaste vistuigen is de samenvattende term voor alle vismethoden waarbij het vistuig stil staat in het water. Er zijn verscheidene typen vaste vistuigen, de meest gebruikte is staand want. Andere veelgebruikte vormen van vaste vistuigen zijn fuiken, de kreeftenkub en de zegen.

Principe

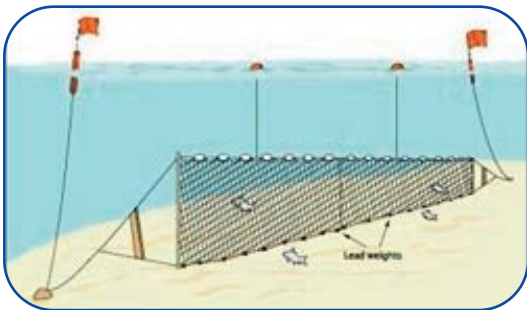
Visserij met vaste vistuigen berust op het principe dat vissen gevangen worden doordat zij zelf in het net verstrikt raken.

Doelsoorten

Op de Noordzee en de Waddenzee wordt door staand wantvissers vooral gevestigd op kabeljauw, tong, heek, tarbot, zeeduivel, harder, zeebaars en schol. Fuiken worden gebruikt in zoet en zout water voor het vangen van paling, schubvis en spiering. De kreeftenkub is bedoeld voor de vangst van kreeften. De zegen wordt gebruikt voor het vangen van schubvis, zoals baarzen, en voor het uitvoeren van visstandbemonsteringen.

Beschrijving

Staan want - bestaat uit een één of meerwandig netwerk tussen een zogenoemde bovenpees en onderpees. De netten worden met ankers en een loodkoord op de grond gehouden en komen verticaal in het water te staan door drijvers aan de bovenkant van het net. De boeien dienen ter markering. Bij droogvallen ligt het net plat op de bodem. Vaak wordt een rij van netten naast elkaar gespannen, dit kan vele kilometers bestrijken. Vanaf 1 januari 2010 is hier een maximum aan gesteld van 25 kilometer. In sommige speciale kustgebieden gelden andere regels.

Waar

In Nederland wordt de staand want visserij voornamelijk uitgevoerd in de kustzone van de Noord- en Waddenzee en in de binnenwateren. Landen waar staand want veel wordt gebruikt zijn het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Denemarken en Noorwegen.

Wanneer

Over het algemeen vindt staand wantvisserij het hele jaar door plaats. Het merendeel van de Nederlandse staand want vissers vist alleen van april tot november op tong. De winter wordt door deze vissers gebruikt voor onderhoud aan de netten. Met hooguit 15 vaartuigen wordt er in de winter op kabeljauw gevestigd. Een klein aantal vaartuigen vist in de zomer gericht op zeebaars en harder.

Vloot

De staand wantvisserij in Nederland is een kleinschalige en ambachtelijke vorm van visserij. Zij omvat een vloot van circa 70 kleinere vaartuigen, verspreid over de hele Nederlandse kust. Het betreft vooral het gebruik van verankerde bodemnetten die voor het grootste deel van de tijd plat op de bodem liggen en die alleen bij het keren van het tij worden opgericht waardoor bodemvissen als tong en kabeljauw worden gevestigd. Het merendeel van de staand wantvissers vist op tong in de kuststrook. Staand wantvisserij betreft veelal kleine schepen.

Maatschappelijke discussie

De visserij met kieuwnetten is bijzonder selectief. Te kleine vis zwemt door de mazen heen en te grote vis komt er niet in vast te zitten. Door de netten uit te zetten op uitgekende plekken en dieptes kan de visser bovendien redelijk goed mikken op de soort vis die gevestigd wordt. Hierdoor is er sprake van geen of zeer geringe bijvangst van ondermaatse vis.

Staan want visserij wordt wel regelmatig in verband gebracht met de bijvangst van bruinvissen. De strandingen van bruinvissen aan de Nederlandse kust zijn de afgelopen jaren toegenomen. Het is vaak moeilijk vast te stellen waaraan zo'n bruinvis is gestorven en schattingen van bijvangst als doodsoorzaak lopen uiteen van 7 tot 70%. Daarnaast is het vaak ook nog niet duidelijk waar deze vis is gestorven en aan welk type visserij. Het is dus moeilijk te kwantificeren welke rol de Nederlandse staand wantvisserij speelt in dit probleem. Ook is niet duidelijk of bijvangst als doodsoorzaak een significante rol speelt op populatieniveau omdat het aantal bruinvissen in de Noordzee moeilijk te tellen is. Er wordt door verschillende instanties onderzoek gedaan naar het ophelderen van deze discussie. Ook wordt er gekeken naar de mogelijkheden van pinggers: apparaatjes die geluid produceren waardoor de bruinvissen weg zouden moeten blijven van de staand wantvisserij.

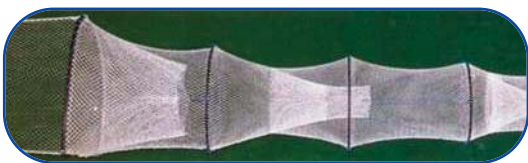
MSC

In 2009 heeft een deel van de stand wantvisserij op tong in de Noordzee het MSC certificaat behaald. Dit betekent dat de visserij (1) op een gezond bestand wordt uitgevoerd, (2) minimaal effect heeft op het ecosysteem en (3) plaats vindt binnen een goed beheerplan. Certificering wordt uitgevoerd door een onafhankelijke derde partij.

Andere typen vaste vistuigen

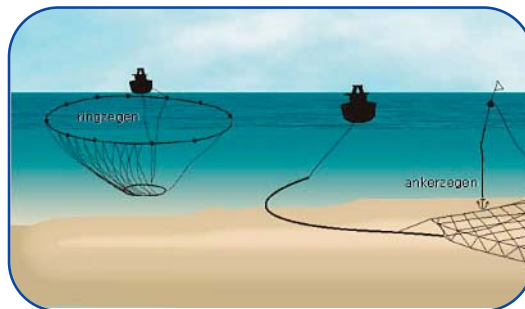
Fuiken

Een fuik bestaat een net gespannen om hoepels of een raamwerk, voorzien van één of meer trechtervormige netjes aan de binnenkant die het terugzwemmen van de vis voorkomen (inkelingen). Aan de voorzijde kunnen fuiken voorzien zijn van één of meer vleugels. De fuik wordt vastgemaakt aan in de grond geslagen stokken.

Kreeftenkub

Een korf bestaat uit een frame waar een netwerk of ander materiaal omheen is geknoopt, met één of meer openingen met een inkeping. De korf wordt op de bodem verankerd en al dan niet voorzien van aas.

Zegen

De zegen is een vistuig dat bestaat uit een bovenlijn (bovenpees) met drijvers en een verzwaarde onderpees, waartussen een netwerk is gespannen. Dit netwerk is soms van een inkeping voorzien. De zegen mag maximaal aan één zijde aan de bodem worden verankerd. De zegen wordt rondgetrokken door het water, zodat er altijd iemand actief aanwezig is bij en met het vistuig.

Referenties:

1. Beleidsbesluit Vaste Vistuigen Vast en Zeker! December 2002.
2. Persbericht 'Minister Verburg stelt grenzen aan standwantvisserij' van 24-08-2009, Ministerie van LNV.
3. Rapport "Onderzoek naar bijvangst bruinvissen in de Nederlandse visserij" April 2009, IMARES Wageningen
4. Rapport 'Bestaande vistuigen als mogelijke alternatief voor de boomkor'. RIKZ, 2001
5. www.vissersbond.nl
6. www.msc.org
7. www.pvis.nl

Voor meer informatie over vissoorten zie de visfeiten op www.pvis.nl